

Avskjedsgudstjeneste Kristi kongedag, 20.11.22, Joh 18, 33-37

Jeg husker en konfirmant. Det var rett etter den siste timen før den store dagen. Vi hadde gjennomgått alt vi skulle – om troen og livet, evangeliet, dåpen og nattverden, Faderen, Sønnen og Den Hellige Ånd. Da utbrøt han spontant: **Nå håper jeg virkelig at alt dette er sant!**

Det håper jeg også her jeg står i dag ved slutten av nesten 43 års tjeneste i Den norske kirke: Jeg håper virkelig at dette er sant. Jeg håper at det er sannheten jeg har viet livet mitt til. At det er sannheten som jeg har gitt videre, og ikke en illusjon – kanskje en vakker og meningsfull illusjon, men ikke sannheten.

Jeg håper virkelig at dette er sant! Men jeg kan ikke vite. Ingen vet. Ingen som tror kan vite om det er sant det vi tror – enten du nå er kristen, muslim eller ateist, eller har valgt at du ikke vil tro noe som helst – og det er det du tror.

Vi er alle troende. Men vi mangler alle troens bevis. Ingen kan vel tro uten også å tvile? For sannheten er usynlig, skjult – inntil videre.

II

Men jeg sier altså inntil videre. For det er en del av det jeg tror – at sannheten skal vise seg til sist. Fordi jeg tror at Gud er Gud og at Jesus lever. Og han har hele verden i sin hånd. Og en dag kommer han tilbake. Da er både troens og tvilens tid forbi.

Men inntil videre tviler vi og tror vi. Vi tror at vi en gang skal se sannheten. Sannheten i det som Jesus sier til Pilatus, keiserens mann i Jerusalem, i fortellingen vi nettopp hørte fra forhøret før han ble korsfestet: Vi skal se at Jesus er konge.

Men hans kongemakt er ikke av denne verden. Han er ikke konge i den betydningen som Pilatus legger i ordet – en som regjerer med makt og soldater.

Pilatus hadde fått delegert sin makt fra keiser Tiberius i Roma, den andre keiseren i rekken av keisere etter Augustus som ble erklært å være guddommelig. Jesus har sin kongemakt fra et annet sted. Ikke fra en liksomgud, men fra den virkelige Gud. Den Gud som har skapt universet ut av ingenting – for verden kan ikke skape seg selv.

Jesus henter sin kongemakt fra Gud den allmektige. Han har ingen annen makt enn Guds allmakt – og det er kjærlighetens makt. Derfor velger han nå avmakten og går til korset for å dø. «Ingen har større kjærlighet enn den som gir sitt liv for sine venner», sier han litt tidligere i Johannesevangeliet.

Vi er kirke og vi feirer gudstjeneste hver søndag fordi vi tror at Guds Sønn av kjærlighet ga sitt liv for sine venner, og at Faderen av samme kjærlighet reiste sin Sønn opp av graven og gjorde ham til Messias og til konge. For ingen ting er umulig for Gud. Og Gud har nå gitt ham

større makt enn keiserens mann Pilatus, som i dag huskes over hele verden av en eneste grunn: Det var han som dømte Jesus til døden.

Derfor kan Jesus på korset avbildes slik han gjerne ble avbildet i høymiddelalderen, der han har kongekronen i stedet for tornekronen. Slik kan vi se det på baksiden av programmet for gudstjenesten. Der er et bilde av krusifikset fra 1200-tallet i Røldal stavkirke. Til dette krusifikset søkte pilegrimer gjennom hundrevis av år for å bli helbredet. Og ja, det er helbredelse, det er frelse i korset.

Den kongekronen var det ingen som så langfredag. Men vi tror. Vi tror at dette bildet viser sannheten. På denne dagen i kirkeåret, Kristi kongedag, handler gudstjenesten om dette: Jesus er konge og verden ligger i hans hender, i kjærlighetens hender. Ingen hersker, verken Tiberius, Pilatus eller Putin kan rive verden ut av disse hendene. Og når dommen kommer, vil Jesus vise sin kongemakt, sin kjærlighetsmakt.

Og så håper jeg, som konfirmanten jeg nevnte innledningsvis, virkelig at dette er sant. Men kan jeg tro det?

Hva er sannhet? Ja, slik spør Pilatus rett etter at vår tekst slutter. Jesus har sagt at hans oppdrag er å vitne om sannheten. Pilatus svarer: Hva er sannhet?

Pilatus høres ut som et postmoderne menneske. Bak et slikt spørsmål om sannheten kan det ligge et oppriktig ønske om å finne svar. Men også – og kanskje vel så ofte – uttrykker det et likegyldig skuldertrekk, en bekjennelse til relativismen: Hva er sannhet? Ingen vet, og derfor vet alle like godt hva sannheten er.

Hva er sannhet? Hvis jeg virkelig ønsker å finne svar på det spørsmålet, finne ut om at alt dette med evangeliet, dåpen og nattverden, Faderen, Sønnen og Den Hellige Ånd er sant – hvordan gjør jeg det?

De finnes ikke ett felles svar som gjelder for alle som tror. Men noe er felles på trosveien, noe som egentlig ikke er så mystisk men ganske enkelt, jordnært og praktisk: Hvis du vil ha en kristen tro, så gjør det de kristne gjør!

Da begynner alt med dåpen. Det er der vi blir kristne. Men dåpen er ikke en avsluttet historie, det livet vi får der skal leves. Kanskje er vår folkekirke ikke like gode på å utfordre folk til å leve troens liv som de er til å understreke at Gud gir oss troen i dåpen?

Så hva kan du gjøre hvis du er døpt, men likevel ikke regner deg som kristen, eller vet om du er det, men kunne ha lyst til å bli det? Svaret er enkelt: Hvis du vil ha en kristen tro, så gjør det de kristne gjør!

Med fare for å virke platt – jeg tror det er litt som å lære å svømme. Teoretisk kunnskap om svømming er ikke nok. Og du blir ingen svømmer av å se andre svømme, selv om det kan være nyttig. Du må gå ut i vannet selv og ta de nølende første tak, gi deg tid og holde på, øve deg i svømming – til du kanskje kommer dit at du kan løfte beina fra bunnen og kjenne at nå svømmer jeg.

Hvis du vil ha en kristen tro, så ta troens svømmetak. Du kan begynne å be, med dine ord, og på din måte, du kan lese i Bibelen, og gjerne begynne med det jordnære Markusevangeliet og så ta det himmelske Johannesevangeliet.

Du kan gå til gudstjeneste selv om du synes det er en underlig samling. (Og det er det, men en kan venne seg til det). Du kan øve deg i å elske din neste som deg selv. Det er alt sammen troens svømmetak.

Prøv, og se hva som skjer. Om en liten stund skal vi feire nattverd, slik kristne har gjort helt fra første stund. Det kan jo være et sted å begynne. Nattverden er et måltid for alle oss som gjerne vil tro, og som virkelig håper det er sant alt dette med Jesus, men som ikke helt vet,

og som kan kjenne på like doser av tro og tvil. Det er ikke hvordan vi tror som betyr noe, men hva og hvem vi tror på, og satser på.

IV

Se på ikonet på forsiden av gudstjenestearket. Det har vi sett mye på i Bjørgvin i de årene jeg har vært biskop. Det er det kjente treenighetsikonet av Andrej Rubljov fra tidlig 1400-tallet. Her har han malt Faderen, Sønnen og Ånden i fortrolig fellesskap og samtale rundt bordet.

Faderen sitter i gylden kappe til venstre, og Sønnen og Ånden vender seg mot ham og han mot dem. De er malt inn i en sirkel, evighetens symbol uten begynnelse og ende.

Midt mellom dem står nattverdkalken som Jesus peker på med to fingre som symboliserer hans to naturer: sann Gud og sant menneske.

Midt i Gud er kjærlighetens offer. Dette er Jesu kropp. Dette er Jesu blod. Ingen har større kjærlighet enn den som gir sitt liv for sine venner.

Se hvordan Åndens overdrevent lange finger peker på den ledige plassen ved bordet. Her inviteres vi inn. Det er vanlige folk sin tur. Har du hørt den setningen før: Nå er det vanlige folk sin tur!

Vi er invitert som vi er for at vi skal bli noe som er større, noe som vi er ment til fra begynnelsen – Guds barn og Jesu venner, tatt inn i fellesskapet med kristne over hele verden, og med Den treenige Gud.

Hva er sannhet? Sa Pilatus og lot det bli med det.

Nå håper jeg virkelig at alt dette er sant, sa konfirmanten. Det samme sier jeg. Og så kommer jeg.

Ære være Faderen og Sønnen og Den Hellige Ånd som var og er og blir en sann Gud fra evighet og til evighet.